

El tercer dels dietaris de Ricard Salvat

Xavier Garcia

escriptor

Les Edicions de la Universitat de Barcelona, amb la Fundació Ricard Salvat i un Consell Editor -format per rellevants crítics culturals del nostre teatre, com Enric Ciurans, Francesc Foguet, Manuel Molins, Núria Santamaria i Eulàlia Salvat, filla de Ricard- continuen, de fa tres anys, amb l'edició dels Diaris -ara el tercer, d'un projecte que n'ha de tenir deu o dotze- de qui fou una de les personalitats més preparades, actives i internacionals de la direcció teatral a Catalunya a la segona meitat del segle XX.

En efecte, Ricard Salvat (Tortosa, 1934- Barcelona, 2009), escriptor, dramaturg, director teatral, professor universitari i assagista, des de 1962 i fins a la seva mort, va anar escrivint uns Diaris o Dietaris que feien memòria de tot el que passava al seu voltant i que ara ens serveixen de recordatori d'una llarga època de ben bé cinquanta anys, entre els temps finals del franquisme, l'inici de la transició política i tot el període democràtic.

Després dels dos primers volums -dedicats als anys 1962-1968 i 1969-1972- ara ens arriba el tercer, entre 1973 i 1975, i tots d'una considerable extensió, d'unes 600 pàgines, precedides per les presentacions que n'han fet els editors i prologuistes de cada llibre: el primer a cura d'Eulàlia Salvat, amb pròleg de Francesc Foguet i Manuel Molins; el segon, amb edició i pròleg de Francesc Foguet i aquest tercer, amb edició i pròleg de Jordi Auseller.

En tots tres s'hi observa, respectivament, l'ascensió d'una vocació (la de crític, expert i director teatral, marcada sempre per l'exigència cultural i la independència de criteri), les dificultats pràctiques, en dictadura, per assolir el seu plantejament i, quan és a punt d'acabar el franquisme, una certa fatiga personal, professional i política per com anirien les coses, després d'haver comprovat i viscut el món del Règim, el món de l'antifranquisme dels partits i l'aparició de nous moviments de renovació cultural en els camps que sempre van interessar a Salvat: el teatre, per descomptat, però també la música, la pintura, el cinema, la literatura i la cultura en general.

Tot i que Salvat va ser, als anys 60, allò que es va anomenar "company de viatge" del partit predominant aleshores, el PSUC, mai va estar-ne afiliat, justament, com en el camp teatral, per conservar la pròpia llibertat de pensament, i aquesta llibertat personal de criteri va exercir-la en diverses circumstàncies, com quan era convocat al Congrés Mundial de la Pau a Moscou, els anys 1962 i 1973, i a l'interior amb les seves apreciacions sobre el que ell considerava la su-peditació del PSUC al PC espanyol.

Gran viatger pel món, anant a la recerca de renovades expressions culturals i teatrals que no trobava, en general, ni a Espanya ni a Catalunya (si més no fins a finals dels anys seixanta), la seva vida va tenir una alta densitat intel·lectual, humana i creadora. Ens va fer conèixer obres d'Espriu, Alberti i Salvat Papasseit, entre tants; va fundar l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, d'on era professor i director d'escena (que els anys 74-75 va sobreviure, a l'Hospitalet de Llobregat, com a Escola d'Estudis Artístics) i, en fi, tota la seva labor universitària, als departaments de Filologia Catalana i d'Història de l'Art, que ell va crear aquells anys.

El vaig començar a tractar a mitjans dels anys 90, a propòsit de la biografia que vaig escriure sobre Esteve Albert, de qui Salvat, els anys 50, va posar en escena algunes obres seves. Ja estava superconsagrat, i ell era conscient que la seva personalitat -fruit d'una autoritat que tenia més que demostrada- continuava, com en el passat, suscitant enveges i ressentiments, però ell continuava, també, apassionat i vocacional sempre, franc, obert i disposat a col·laborar amb tots aquells que eren exigents amb si mateixos.